

Европейски икономически и социален комитет

NAT/763

**Насърчаване на къси и алтернативни вериги за предлагане на храни в ЕС:
ролята на агроекологията**

СТАНОВИЩЕ

Европейски икономически и социален комитет

**Насърчаване на къси и алтернативни вериги за предлагане на храни в ЕС:
ролята на агроекологията
(становище по собствена инициатива)**

Докладчик: **Geneviève Savigny**

Консултация	Становище по собствена инициатива
Правно основание	член 32 от Правилника за дейността
Решение на Пленарната асамблея	24.1.2019 г.
Компетентна секция	„Земеделие, развитие на селските райони, околна среда“
Приемане от секцията	28.6.2019 г.
Приемане на пленарна сесия	17.7.2019 г.
Пленарна сесия №	545
Резултат от гласуването („за“/„против“/„въздържал се“)	135/7/21

1. Заключение и препоръки

- 1.1 В настоящото становище ЕИСК подчертава, че късите вериги на доставки и агроекологията са нови перспективи за европейските селскостопански производители. Въпреки че бяха в противоречие с глобализацията на продоволствените системи, в продължение на повече от 50 години тези новаторски подходи се структурират, проучват се в рамките на много национални и европейски научноизследователски програми, получават подкрепа за развитието си от публични и частни фондове и привличат все повече нови селскостопански производители. Така бяха демонстрирани капацитетът на агроекологията и късите вериги и способността им да дават адекватен отговор на предизвикателствата, свързани с храните. Те биха могли да бъдат основен стълб на политиката за устойчиви продоволствени системи и постигането на целите за устойчиво развитие през следващите 10 години (2030 г.).
- 1.2 В цяла Европа се разработват иновативни системи, сближаващи потребители и производители, като например поддържаната от общността селскостопанска дейност (*community supported agriculture* — CSA) и други форми на доставка на „кошници с продукти“. Много от тези производители се занимават с биологично земеделие или други методи, щадящи околната среда, които не притежават маркировка. Често местните и регионалните власти участват, като въвеждат системи за управление на храните на местно равнище, които обединяват различните участници и създават преференциални условия, по-специално за използването на местни продукти в заведенията за обществено хранене. Продажбите чрез къси вериги представляват реална възможност за малките структури да увеличат добавената стойност и рентабилността на стопанствата. Това връщане на дейността по места- създава заетост и динамично развитие на местно равнище, със силен ангажимент от страна на участващите селскостопански производители. За потребителите това е източник на пресни и висококачествени продукти, свързан с богата традиция и контакти между хората, и представлява начин да се прояви интерес и да се добият знания за храненето и качеството на продуктите.
- 1.3 Този метод на производство и разпределение не е подходящ за всички стопанства по причини, свързани с вида на производството, географското местоположение или липсата на градско население, което да може, например, да изконсумира цялото вино или зехтин от дадена зона със силно земеделско производство. Наред с това той не замества необходимостта от хранителни продукти, които не са местно производство. В по-дългите вериги европейските схеми за маркировка за качество (защитено географско указание, защитено наименование за произход, храна с традиционно специфичен характер) са белег за идентичност и висока стойност, който улеснява избора на потребителите.
- 1.4 В този контекст ЕИСК отбелязва появата на агроекологията като нова хранителна и селскостопанска парадигма. Бидейки наука, технология и социално движение, агроекологията разглежда продоволствената система като едно цяло и има за цел да приближи производителя до неговата среда, като запази или дори възстанови сложността и богатството на социалната агроекологична система. Насърчавана от ФАО и предмет на многобройни изследвания и конференции, агроекологията се развива силно в Европа, включително на институционално равнище, в рамките на националните програми за развитие на селското стопанство.

- 1.5 ЕИСК счита, че агроекологията е перспективата, към която трябва да се стреми европейското селско стопанство, чието развитие зависи изначално от опазването на природните ресурси. По примера на успешните модели като биологичното земеделие (с изключение на някои отрицателни тенденции на „индустриалното“ биологично производство), пермакултурата и други традиционни селскостопански системи, е необходимо да бъдат насърчавани и оценявани ангажиментите в прехода към намаляване на влаганите ресурси, съживяване на почвата, въвеждане на разнообразни култури и опазване на биологичното разнообразие.
- 1.6 ЕИСК изразява желание агроекологичният проект да се разпространи и развие на равнището на ЕС и се опира на структуриран план за действие с помощта на различни лостове на местно, регионално и европейско равнище. Рамката за това може да бъде осигурена от всеобхватна продоволствена политика, популяризирана от ЕИСК. Сред важните мерки са:
- осигуряване на достъпно финансирането за набавяне на необходимото индивидуално или колективно оборудване (2-ри стълб на ОСП);
  - прилагане на законодателството в областта на храните по начин, който да е приспособен към дребните производители и гъвкав по отношение на дребномащабните производства, както и по отношение на изискванията за етикетирание и др.;
  - създаване или подобряване на подходящи образователни и консултантски услуги за обработката, пряката продажба и агроекологията;
  - насърчаване на мрежи за обмен между селскостопанските производители;
  - насочване на научните изследвания към агроекологията и нуждите на производителите, работещи в къси вериги;
  - на териториално равнище трябва да бъдат въведени подходящи правила за конкуренция, за да се улесни снабдяването на заведенията за обществено хранене чрез къси местни вериги.

2. Въведение

- 2.1 В две становища на ЕИСК¹ се подчертава необходимостта от разработване на всеобхватна продоволствена политика на ЕС, основана на няколко стълба, включително разработването на по-къси вериги на доставка на храни.
- 2.2 На местно и регионално равнище се осъществяват все повече инициативи за подкрепа на алтернативни продоволствени системи и на къси вериги за доставка на храни. Всеобхватната продоволствена политика би трябвало да се основава на общо управление на всички равнища — местно, регионално, национално и европейско — което да стимулира и развива. Такъв подход би дал възможност за създаването на рамка, благоприятстваща развитието на такива инициативи, независимо от мащаба им, и е необходим за постигането на целите за устойчиво развитие в Европа.

---

¹

Становище на ЕИСК относно „По-устойчиви продоволствени системи“ ([ОВ С 303, 19.8.2016 г., стр. 64](#)) и становище на ЕИСК относно „Приносът на гражданското общество за разработването на всеобхватна продоволствена политика в ЕС“ ([ОВ С 129, 11.4.2018 г., стр. 18](#)).

2.3 В този контекст агроекологията се явява като нова парадигма в селското стопанство и хранителната промишленост, която съпътства развитието на тези нови практики за доставка и производство на храни.

2.4 Целта на настоящото становище е да се разгледа сближаването на производителите и потребителите при по-късите вериги и развитието на агроекологията, за да се определят условията и инструментите, които дават възможност за насочване на продоволствената система към постигането на целите за устойчиво развитие.

3. Разработване на къси вериги

3.1 Европейският съюз използва следното определение в политиките за развитие на селските райони (Регламент (ЕС) № 1305/2013): „верига на доставки, в която участват ограничен брой икономически оператори, поели ангажимент да си сътрудничат и посветени на местното икономическо развитие и близките териториални и социални отношения между производители, преработватели и потребители²“

3.2 Дистрибуцията на храни претърпя дълбоки промени от края на 90-те години на миналия век. Поради по-високата осведоменост за храненето и последователните здравни кризи, свързани с лоши селскостопански и индустриални практики, все повече потребители си изграждат нови критерии за качество, които включват аспекти, свързани със здравето и устойчивото развитие³. Дерегулацията на селскостопанските пазари, силната нестабилност на цените, често по-ниски от производствените разходи, и ниските доходи на производителите, изправени пред нарастващия стремеж на потребителите към здравословен и качествен хранителен режим, подтикват някои селскостопански производители да променят своите методи на производство и предлагане на пазара. Явлението диверсификация започва да се забелязва по цялата верига — от производството до потреблението. Появяват се нови селскостопански продукти, производителите трябва да поемат инициативата да търсят нови пазари или да изобретяват нови начини за продажба чрез къси вериги, така че инвестирането на човешки ресурси и финансови средства в диверсификация да бъде възнаградено; практиките се насочват към по-голяма устойчивост, тласкани от сближаването между производителите и потребителите. През 2015 г. службата на ЕП за парламентарни изследвания (EPRS) изтъкна, че 15 % от селскостопанските производители са продали половината от своето производство чрез къси вериги, а в проучване на Евробарометър от 2016 г. беше отбелязано, че четирима от всеки петима европейски граждани считат, че „засилването на ролята на селскостопанските производители във веригата за доставки на храни“ е важно. Късите вериги набират скорост в Европа, но неравномерно в различните държави.

---

² [Регламент \(ЕС\) № 1305/2013.](#)

³ Codron, J. — M., Sirieix, L., Reardon, T., Social and Environmental Attributes of Food Products: Signaling and Consumer Perception, With European Illustrations („Социалните и екологични характеристики на хранителните продукти: сигнали и възприемане от страна на потребителите, с примери от Европа“), *Agriculture and Human Values*, том 23, брой 3, 2006 г., стр. 283-297.

- 3.3 Следователно има много различни форми на преки продажби. Извън традиционните форми в стопанствата или извън тях, възникват различни инициативи. Един от най-динамичните сектори на иновациите през последните двадесет години е секторът на местните партньорства на солидарност, свързващи потребители и производители за доставка на „кошници с продукти“ (съдържащи главно продукти на биологичното производство) на договорна основа, които са обединени и развити от международната организация Urgenci. В много страни са въведени и колективни мерки за стимулиране на сектора чрез организиране на панаири или местни прояви като мрежата „Campagna amica“ в Италия. Приносът на кооперативния сектор е много важен. Това е сектор, който привлича млади хора и отскоро занимаващи се с тази дейност стопани, които в много от случаите проявяват голям ентусиазъм.
- 3.4 В горепосоченото становище⁴ се подчертава „много положителното“ въздействие на късите вериги за доставки на храни, по-специално от гледна точка на свежестта, органолептичните и хранителните качества на продуктите. След изграждането на глобализирана продоволствена система през последните над тридесет години изглежда вече се признава и споделя мнението, че връзките между производителите, потребителите и локализираните системи оказват множество полезни въздействия. Късите вериги на доставки повишават добавената стойност и рентабилността на малките стопанства, като позволяват продажбата на определени продукти, които предават някакво послание на потребителите, предразполагайки ги да платят повече, внасят оживление и създават социална връзка в селските райони. Подобряването на качеството на производството и на веригите за продажба на храни повишава чувствителността на потребителите относно стойността на храната и разхищението и съответно допринася за намаляване на въздействието на храните върху изменението на климата.
- 3.4.1 Този метод на предлагане на пазара създава положителни външни ефекти за цялата общност (създаване на работни места, неподлежащи на преместване, поддържане на добавената стойност на територията, туристическа привлекателност и привлекателност за живеене на дадено място). Тези външни ефекти трябва да бъдат взети предвид при подпомагането на развитието на късите вериги и динамиката на регионите.
- 3.4.2 Инициативите за къси вериги се умножават и се основават на социални, организационни и териториални иновации, които са в процес на структуриране. В много проучвания териториалното измерение и колективната идентичност се изтъкват като ключови фактори за устойчивостта и трайността на общностите. Следователно предизвикателството се състои в това да се осигурят средства за създаване на териториални продоволствени системи, основани на местното управление и представителни за самите участници⁵.
- 3.5 Интернет се оказва нова област на проучване и иновации за късите вериги на доставки. От десетилетие насам той намери място и в късите вериги на доставка на храни. Тъй като предлага по-широк пазар от традиционния пазар на производителите, той спомага и за

---

⁴ Вж. бележка под линия № 1.

⁵ Velly, R., „Динамика на алтернативните продоволствени системи“, *Селскостопански и продоволствени системи*, издателство Quae, 2017 г., стр. 149—158.

подобряването и рационализирането на търговията. През последните пет години се появиха множество платформи за онлайн поръчки. Тези „хранителни центрове“ дават възможност за пряка връзка между производителите и потребителите, особено за продукти, които съществуват само на дадено място. Те могат да позволят не само на производителите, но и на потребителите, да се обединят, за да извършват групово покупки/продажби, улеснявайки по този начин логистиката в късата верига за доставка на храни. Други приложения на цифровизацията се използват за производството и преработката на продуктите.

4. **Агроекологията — нов подход към селското стопанство**

- 4.1 На втория международен симпозиум по въпросите на агроекологията, организиран в Рим през 2018 г., ФАО предложи следното определение: „Агроекологията се изразява в прилагането на екологични концепции и принципи така, че да се оптимизират взаимодействията между растенията, животните, хората и околната среда, без да се забравят социалните аспекти, които трябва да бъдат взети под внимание, за да може продоволствената система да бъде устойчива и справедлива. Чрез създаването на синергии агроекологията може не само да допринесе за производството на храни, продоволствената сигурност и изхранването, но и да даде възможност за възстановяване на екосистемните услуги и биологичното разнообразие, които са от съществено значение за устойчивото селско стопанство“⁶.
- 4.2 Агроекологията се е изградила в три основни измерения. Първото е агроекологията, която се появи в началото на 20-те години на миналия век като съвкупност от научни дисциплини (физика, химия, екология, устройство на територията), разглеждащи селското стопанство като сложни системи от взаимодействия в рамките на аграрните екосистеми. Второто измерение е агроекологията като набор от устойчиви селскостопански практики, които оптимизират и стабилизират реколтите. И накрая, третото измерение на агроекологията е съществуването ѝ като социално движение в търсене на продоволствена независимост и нови многофункционални роли за селското стопанство⁷. Агроекологията се разви и в посока по-добро отчитане на свързаните с храните въпроси, както показват документи като *Redesigning the food system* („Повторно проектиране на продоволствената система“) (Hill, 1985 г.) и „Агроекология — екологията на устойчивите продоволствени системи“, референтно произведение на Steve Gliessman.
- 4.3 Агроекологията се основава на общ набор от десет принципа, определени и установени от ФАО, които „имат за цел да помогнат на страните да преобразуват своите продоволствени и селскостопански системи, масово да разпространят устойчивото селско стопанство, както и да постигнат целта за пълно изкореняване на глада и много други цели за устойчиво развитие:

---

⁶ <http://www.fao.org/about/meetings/second-international-agroecology-symposium/en/>.

⁷ <https://pubs.iied.org/14629IIED/?c=foodag>.

- **многообразие, синергии, ефективност, устойчивост, рециклиране, съвместно създаване и споделяне на знания** (описание на общите характеристики на агроекологичните системи, основните практики и новаторските подходи);
- **човешки и социални ценности, култура и хранителни традиции** (контекстуални характеристики);
- **кръгова и солидарна икономика, отговорно управление** (благоприятен контекст).

Десетте елемента на агроекологията са свързани и взаимозависими⁸.

- 4.4 Въз основа на тези десет принципа множество видове селско стопанство могат да претендират, че спадат към сферата на агроекологията: биологичното земеделие, което използва същите принципи в стандартизирана рамка (правната уредба на Съюза относно биологичното производство и етикетирането на биологични продукти⁹), биодинамичното земеделие, интегрираното земеделие, агролесовъдството, което съчетава земеделски и горски култури, както и пермакултурата, имат обща основа, която представлява сложен и системен подход на селското стопанство — от производството до потреблението на храни. Трябва да се подчертае централната роля, която качеството и жизнените функции на почвите играят за тези форми на селско стопанство.

Агроекологията представлява промяна на парадигмата на селското стопанство с цел борба с изменението на климата, възстановяване на живите екосистеми и опазване на водите, почвите и всички ресурси, от които зависи селскостопанското производство. Целесъобразно е да се насърчават всички ангажменти на селскостопанските производители, имащи за цел да преосмислят практиките и връзките с екосистемата, за да се намалят отрицателните външни фактори и да се увеличат положителните. По-ограниченото използване на химически продукти, въвеждането на по-голямо разнообразие в ротациите, консервационното селско стопанство и опазването на биологичното разнообразие са етапи, които трябва да бъдат насърчавани по пътя към агроекологичния преход на всички стопанства в Европа.

- 4.5 Социалното движение, възникнало през 70-те и 80-те години на 20 в. в Латинска Америка от организации като Via Campesina, постави начало на експоненциалното международно развитие на този подход на продоволствената система в трите ѝ измерения (научно, техническо и социално). Европа също участва в този процес. ФАО организира първи симпозиум в Рим през септември 2014 г. на тема „Агроекологията за продоволствената сигурност и храненето“, последван от няколко регионални семинара, сред които този за Европа, проведен в Будапеща през ноември 2016 г., и препоръча да продължи развитието на агроекологията с оглед на постигането на целите за устойчиво развитие и на Парижкото споразумение. Следващата проява ще бъде организирана в Европа в края на 2019 г. В европейската програма за научни изследвания „Хоризонт 2020“ бяха включени много теми, свързани с агроекологията, биологичното земеделие и късите вериги на доставки, а

⁸ (<http://www.fao.org/3/i9037fr/i9037en.pdf>).

⁹ Регламент (ЕО) № 834/2007 на Съвета от 28 юни 2007 година относно биологичното производство и етикетирането на биологични продукти и за отмяна на Регламент (ЕИО) № 2092/91.

Европейското партньорство за иновации за селскостопанска производителност и устойчивост, което също проучи тези теми с оглед на развитието на селското стопанство, организира през юни 2019 г. следващата Среца на високо равнище за агроинновации на тема „Агроекология“ във Франция.

4.6 Агроекологията се институционализира постепенно, особено във Франция¹⁰. С вписването ѝ във френския Кодекс за селското стопанство и с предоставянето на правни и финансови инструменти Франция превърна агроекологията в стълб на своето селскостопанско развитие¹¹. Финансовите средства и ориентацията на множество специфични френски програми създадоха и подпомогнаха динамиката на много колективни проекти на селскостопански производители, насочвайки развитието на селското стопанство и производството към по-голяма устойчивост¹².

4.6.1 Сред успехите на агроекологията, изтъкнати в академичните трудове и популяризирани от организациите за развитие, може да се посочат:

- за селскостопанските производители: повишаване на плодородието на почвата, намаляване на производствените разходи, увеличаване на самостоятелността при вземане на решения, развиване на устойчивост на селскостопанските системи към климатичните рискове и подобряване на работата;
- за потребителите: здравословните и хранителните качества на храната и водата, опазването на биологичното разнообразие и ландшафта, както и гаранциите по отношение на селскостопанските практики (животновъдство или растениевъдство)¹³.

4.6.2 Тези резултати се подсилват от колективното измерение на агроекологичните проекти, от участието на селскостопанските производители като движеща сила на предложенията и иновациите в контекста на тяхната дейност, от желанието да се работи по-добре и от необходимостта да се намалят производствените разходи. Интернет платформите¹⁴ дават възможност да се оползотворят извършените технически и научни проучвания и свидетелствата на селскостопанските производители, които са осъществили този преход, без да се пренебрегва въздействието на обучението и на колективните трудови договори.

4.6.3 Обучението на бъдещите селскостопански производители в държавните земеделски училища има задачата „да допринася за развитието на агроекологията“. Образователното съдържание по тази тема се увеличава¹⁵, а учениците са по-склонни да създават благоприятни условия за прехода и агроекологичното производство в бъдещия си

---

¹⁰ Изследвания на S. Bellon.

¹¹ Член 1, изменен със Закона за бъдещето на селскостопанското стопанство, гласуван на 13 октомври 2014 г., *Code rural et de la pêche maritime* (Кодекс за селското стопанство и морския риболов).

¹² ЕПИ Agroecology Europe: <http://www.agroecology-europe.org/>

¹³ Claveirol, C., La transition agroécologique: défis et enjeux („Агроекологичният преход: предизвикателства и залози“, *Становищата на ЕИСК*, 2016 г.

¹⁴ <https://rd-agri.fr/>.

¹⁵ <https://pollen.chlorofil.fr/?s=agroecologie>.

професионален живот¹⁶. Френската програма за агроекологичен преход предвижда подобряване на храненето на учениците чрез въвеждането на готвени местни продукти в училищните столове на средните земеделски училища, което повишава осведомеността на учениците по въпроса за храните.

4.6.4 За да подпомогне прехода на териториално равнище, френското правителство е създадо териториалните хранителни проекти (РАТ- съкращение от фр. език, бел. прев.), в рамките на които свободно създадени колективи разработват мерките, необходими за подобряване на местната продоволствена система. Изглежда, че въпреки недостатъчните средства, програмите събуждат интерес и резултатите са окуражаващи.

4.7 Късите вериги и агроекологията — свързани преходи

4.7.1 Агроекологията се характеризира именно с разнообразието на допълняемостта на продуктите на равнището на земеделските стопанства. Независимо дали става въпрос за продукти на животновъдството или за агроекологични култури, е важно да се създават нови пазари, които да се превръщат в постоянни. Затова късите вериги на предлагането на храни изглеждат адекватен отговор на това предизвикателство, свързано с прехода.

4.7.2 И накрая е важно да се подчертае, че съчетанието от агроекология и къси вериги на европейско, национално и местно равнище днес води до появата на териториално управление на храните с нови механизми за участие на заинтересованите страни. Такива процеси на възстановяване на връзката между градовете и разположените в близост зони за производство на храни вече са в ход на много места: Милано в Италия, Монпелие във Франция, Гент, Брюксел и Лиеж в Белгия или Торонто в Канада.

5. **Разработване на къси агроекологични вериги на доставки за устойчиви продоволствени системи**

5.1 Принос за качественото хранене

5.1.1 През 2012 г. в рамките на европейска научноизследователска програма относно късите вериги на доставки и местните продоволствени системи, осъществявана под ръководството на Университета в Ковънтри и с участието на генералните дирекции на Европейската комисия „Земеделие и развитие на селските райони“ и „Здравеопазване и безопасност на храните“, беше изтъкнато, че аспектите, свързани с качеството, проследимостта и прозрачността, трябва да заемат централно място в акта на покупко-продажба. Ето защо ЕС трябва да предостави на производителите и потребителите необходимите средства за изграждане и стабилизиране тези три елемента, независимо от формата на късата верига. Установено е, че повечето продукти, продавани в къси вериги, произхождат от биологичното земеделие или от несертифицирани методи без употреба на синтетични продукти, в зависимост от държавата. Това изглежда е от ключово значение за обединяването на агроекологията и късите вериги на доставки. Действително принципите

16

http://www.bergerie-nationale.educagri.fr/fileadmin/webmestre-fichiers/formation/articles_presse/Plan_EPA1-bilan-Fevrier_2019.pdf.

и рамката на агроекологията могат да създадат достатъчно значима и стабилна рамка на доверие, без непременно да бъдат част от система на земеделие, притежаваща маркировка, така че потребителите да могат отново да намерят „качеството, проследимостта и прозрачността“, необходими за развитието и устойчивостта на късите вериги. Редовните посещения на потребители и други производители в стопанствата изглежда са ефективен метод за „гаранция чрез участие“ с цел подобряване на прозрачността, разработване на съобразени с контекста показатели и мониторинг на агроекологичните практики¹⁷.

5.1.2 На индивидуално равнище последните проучвания показват, че късите вериги на доставки значително подобряват здравето на хората. От една страна, хората обръщат по-голямо внимание на това, което консумират, и на начина на производство. От друга страна, тези вериги са много важни места за придобиване на социално познание, включително по отношение на здравословните хранителни навици.

5.2 Достъпност и продоволствена сигурност

5.2.1 Понастоящем множество европейски научноизследователски проекти изтъкват^{18 19}, че късите вериги се характеризират с тенденцията да се структурират и организират, за да могат да преминат от пазарна ниша към реални навици на консумация на храна. Възможност за това даде именно свързването в мрежа на много участници на равнище ЕС чрез проекти, подкрепяни от различни програми на ЕС за финансиране. Този възход обаче е все още ограничен поради трудностите, свързани с достъпа на някои продукти до най-скромните домакинства. Би било полезно да се продължи работата на ЕИСК по разглеждания в предходни становища въпрос какви лостове за действие са подходящи, за да се направят достъпни тези храни. Множество изследователски проекти по темата са на краен етап на планиране във Франция (RMT Alimentation²⁰, Projet Casdar ACCESSIBLE²¹ или териториалните хранителни проекти²²).

5.2.2 Измежду наличните инструменти средствата за научни изследвания и иновации, предоставяни от PEI-Agri и ГД „Научни изследвания и иновации“ по линия на бъдещата програма „Хоризонт Европа“, могат да бъдат посветени на агроекологията и късите вериги. В рамките на бъдещата ОСП схемите за екологизиране (*ECO-schemes*) следва да се мобилизират, за да се благоприятстват постепенното възприемане на агроекологични методи от страна на селскостопанските производители и развитието на системите в посока къси вериги. Същото важи и за мерките по втория стълб, като например мерките в областта на агроекологията и климата, субсидиите за необходимите за изпълнението им инвестиции, както и инструментите за преработка и предлагане на пазара. Трябва да се разработят подходящи средства за обучение и консултации и да се осигури

---

17 <http://www.cocreate.brussels/-/CosyFood->.

18 https://ec.europa.eu/eip/agriculture/sites/agri-eip/files/eip-agri_brochure_short_food_supply_chains_2019_en_web.pdf.

19 <http://www.shortfoodchain.eu/news/>.

20 www.rmt-alimentation-locale.org/.

21 <http://www.civam.org/images/M%C3%A9lanie/AcceCible/PRESENTATION-Accessible.pdf>.

22 <http://rnp.at.fr/les-projets-alimentaires-territoriaux-pat/>.

популяризиране на местно равнище благодарение на програмите LEADER. Подкрепата, оказвана на териториални инициативи, също може да бъде финансирана със средства, предназначени за сближаване.

5.2.3 Следва да бъдат разработени подходящи правила, които да позволят участието на късите вериги в обществени поръчки, което понастоящем е ограничено от правилата за конкуренцията. Необходимо е също така да се предвидят подходящи правила за късите вериги. Регламент (ЕО) № 852/2004 относно хигиената на храните²³ предлага възможности за гъвкавост при прилагането на метода за анализ на опасностите и контрол в критични точки (НАССР) за производителите на малки количества. Тези възможности трябва да се използват във всички държави — членки на ЕС. Същото се отнася и за правилата за етикетирание на продуктите. Етиктирането за произход (например в ресторантите или в заведенията за обществено хранене) на преработените храни може да играе подпомагаща роля: ако произходът на даден хранителен продукт е ясно посочен, има по-голяма вероятност потребителят да избере продукта или ястието, произведени в близост, дори ако трябва да плати малко по-висока цена. 4G покритието (телефония и интернет) в селските райони е важно за улесняването на достъпа и контакта с потребителите благодарение на развитието на цифровизацията.

5.2.4 Често се изразява безпокойство и се поставя под въпрос способността на агроекологията и близките вериги да изхранват света и 10-те милиарда души, които се очаква да достигне населението през 2050 г. Заключениета от работата на много научноизследователски организации са ясни: в международен мащаб развитието на агроекологията и мобилизирането на ресурси в селското стопанство и извън него са необходими и възможни предвид икономическите, екологичните и социалните изисквания. В Европа последните изследвания на Института за устойчиво развитие и международни отношения (IDDRI) показват, че е възможно до 2050 г. цялото европейско население да се изхранва чрез постепенно агроекологично преобразуване, включващо животновъдството, растениевъдството и отглеждането на дървета с цел постигане на нулеви въглеродни емисии.

5.3 Пътят към агроекологията

5.3.1 Разгръщането на агроекологичния проект на равнището на ЕС трябва да се основава на структуриран план за действие, като се използват различни лостове за различни направления на публичните и частните дейности, обхващащи широк кръг от теми: обучение, развитие на селското стопанство, пренасочване на помощите, адаптиране на законодателството, териториализация на секторите, генетичен подбор, отвъдморски региони и международни действия²⁴. Поради това би било целесъобразно ЕС да разработи възможности за подкрепа, за да могат агроекологията и късите вериги да се развиват съвместно и да се съгласуват, за да се гарантира тяхната обща устойчивост. Важно е този лост да бъде достатъчно амбициозен, за да даде възможност на голям брой

---

²³ [Регламент \(ЕО\) № 852/2004](#).

²⁴ Claveirol, C., La transition agroécologique: défis et enjeux („Агроекологичният преход: Предизвикателства и залози“), Становищата на ЕИСК, 2016 г.

селскостопански предприятия да се ангажират дългосрочно с такъв преход. Сроктът за изпълнение е важен, тъй като ще осигури нужното време на участниците да се ангажират, но също така ще даде възможност на тези, които поемат този ангажимент, да гарантират цялостния преход на системата, което е сложна за изпълнение задача.

5.3.2 Всеобхватната продоволствена политика — за каквато ЕИСК се застъпва от много години — ръководена от Европейски хранителен съвет (на който ЕИСК би могъл да бъде аниматор) и координирана на равнището на съответните генерални дирекции от един от заместник-председателите на Европейската комисия, би могла да осигури рамката за дадена програма. Предложението за обща продоволствена политика е представено на равнище ЕС чрез IPES-Food²⁵.

5.3.3 Работата на ФАО може да послужи като източник на вдъхновение за развитието на агроекологията на европейско равнище. Във връзка с това изключително полезни са препоръките на „регионалния симпозиум за устойчиви земеделски и продоволствени системи в Европа и Централна Азия“. В приетото през 2016 г. от Комитета по световната продоволствена сигурност ръководство на тема „Установяване на връзки между дребните селскостопански производители и пазарите“ се препоръчва държавите да подкрепят териториалните (местни, регионални, национални) пазари с оглед на постигането на целите за устойчиво развитие.

Брюксел, 17 юли 2019 г.

Luca Jahier,
председател на Европейския икономически и социален комитет

---

²⁵ IPES-Food, *Towards a Common Food Policy for the European Union („Към обща продоволствена политика в ЕС“)*, Брюксел, IPES Food, 2017 г..